

Από τη Ρώμη στη Νέα Ρώμη (σελ. 7-9)

Τι μελετώ σε αυτή την ενότητα:

1. Κατανόω τους όρους: Νέα Ρώμη/Κωνσταντινούπολη, Βυζάντιο/Βυζαντινή Αυτοκρατορία, Ανατολικό Ρωμαϊκό Κράτος, Ρωμαίοι/Ρωμιοί, Ρωμανία
2. Μέτρα του Κωνσταντίνου Α΄ για ανόρθωση (βελτίωση) του Ρωμαϊκού Κράτους
3. Ίδρυση Νέας Ρώμης/Κωνσταντινούπολης
4. Θρησκευτική πολιτική Κωνσταντίνου Α΄
 - Χριστόγραμμα
 - Διάταγμα Μεδιολάνων
 - Α΄ Οικουμενική Σύνοδος

Από τη Ρώμη στη Νέα Ρώμη

1. Βυζάντιο/Βυζαντινή αυτοκρατορία: ονομάζεται η εκχριστιανισμένη και εξελληνισμένη Ρωμαϊκή ανατολική αυτοκρατορία με πρωτεύουσα την Κωνσταντινούπολη, που αναδύθηκε μέσα από τους κόλπους της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Ονομάστηκε Βυζάντιο, επειδή η νέα πρωτεύουσα του κράτους, η Κωνσταντινούπολη, κτίστηκε στα ερείπια μιας αρχαίας ελληνικής πόλης, που λεγόταν Βυζάντιο. Οι όροι Βυζαντινός και Βυζάντιο/Βυζαντινή αυτοκρατορία χρησιμοποιήθηκαν για πρώτη φορά από τους ιστορικούς κατά τον 16^ο-17^ο αιώνα.

Ρωμαίοι/Ρωμιοί: οι κάτοικοι του Βυζαντίου ονόμαζαν τους εαυτούς τους Ρωμαίους/Ρωμιούς και το κράτος τους **Ρωμανία**, θεωρώντας ότι το κράτος τους ήταν η συνέχεια της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας.

Νέα Ρώμη/Κωνσταντινούπολη: η νέα πρωτεύουσα της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας που ίδρυσε ο Κωνσταντίνος Α΄, από την οποία θα προκύψει στη συνέχεια η Βυζαντινή αυτοκρατορία.

Ανατολικό Ρωμαϊκό Κράτος: το 395 μ.Χ. η αυτοκρατορία χωρίζεται από τον αυτοκράτορα Θεοδόσιο Α΄ στα δύο. Το Δυτικό Ρωμαϊκό κράτος σύντομα καταλύεται από επιθέσεις εχθρικών φύλων. Στο Ανατολικό Ρωμαϊκό κράτος σταδιακά κυριαρχεί η χριστιανική θρησκεία και η ελληνική γλώσσα και συνεχίζει να υπάρχει για μία χιλιετία.

2. Μέτρα ανόρθωσης του Ρωμαϊκού Κράτους

Κατά τον 3^ο αιώνα οι συνεχείς συγκρούσεις για τη διαδοχή στο αυτοκρατορικό αξίωμα, η οικονομική κρίση και η εισβολή ξένων λαών οδήγησαν το Ρωμαϊκό κράτος σε κρίση. Μετά τον θάνατο του Διοκλητιανού επικράτησαν συγκρούσεις, αναταραχή και σύγχυση σε όλους τους τομείς.

➤ Μέτρα Κωνσταντίνου, για να ανορθώσει (σώσει) το κράτος του:

1. Ίδρυσε νέο διοικητικό κέντρο (πρωτεύουσα) στην Ανατολή, την Κωνσταντινούπολη.
2. Έδωσε το δικαίωμα στους Χριστιανούς να ασκούν τη λατρεία τους.
3. Ξεχώρισε την πολιτική από τη στρατιωτική εξουσία στις επαρχίες, περιορίζοντας έτσι τις αυθαιρεσίες (παραινόμενες) των διοικητών των επαρχιών, αφού έπαψε η συγκέντρωση των εξουσιών σε ένα μόνο πρόσωπο.
4. Έθεσε σε κυκλοφορία ένα πολύ σταθερό χρυσό νόμισμα, τον **σόλιδο**, σταθεροποιώντας την οικονομία του κράτους.

3. Ίδρυση Νέας Ρώμης/ Κωνσταντινούπολης

Ο Κωνσταντίνος αποφάσισε να μεταφέρει την πρωτεύουσα της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας από τη Δύση (Ρώμη) στην Ανατολή, στη θέση του αρχαίου Βυζαντίου. Εκεί έκτισε τη νέα του πρωτεύουσα, η οποία ονομάστηκε **Νέα Ρώμη** ή **Κωνσταντινούπολη**. Εγκαίνια Νέας Ρώμης: **330 μ.Χ.** Η νέα πρωτεύουσα κτίστηκε στο πρότυπο της παλαιάς Ρώμης, ήταν μια λαμπρή πόλη και γνώρισε μεγάλη ακμή τους επόμενους αιώνες.

Ελένη Θεολόγου, φιλόλογος

↳ Λόγοι μεταφοράς της πρωτεύουσας της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας από τη Δύση στην Ανατολή:

1. Για οικονομικούς λόγους, αφού το Βυζάντιο ήταν στο σταυροδρόμι μεγάλων εμπορικών δρόμων: Ασίας-Ευρώπης, Εύξεινου Πόντου-Μεσογείου.

2. Το Βυζάντιο είχε φυσική οχύρωση με θάλασσα στις τρεις πλευρές, ενώ το μέρος της ξηράς μπορούσε να οχυρωθεί εύκολα με τείχος.

3. Η Ανατολή πλεονεκτούσε σε σχέση με τη Δύση σε πληθυσμό και οικονομία.

4. Οι Χριστιανοί, στους οποίους στηρίχτηκε ο Κωνσταντίνος, ήταν περισσότεροι στην Ανατολή.

5. Οι μεγάλες πόλεις της Ανατολής υπέφεραν από θρησκευτικές συγκρούσεις, τις οποίες ο Κωνσταντίνος ήθελε να αντιμετωπίσει.

6. Από το Βυζάντιο ο Κωνσταντίνος μπορούσε να αποκρούσει ευκολότερα τους εχθρούς του Γόθους, στην περιοχή του Δούναβη και Πέρσες, στην περιοχή του Ευφράτη.

4. Θρησκευτική πολιτική του Κωνσταντίνου

Οι έντονες αντιδράσεις των οπαδών της αρχαίας θρησκείας της αυτοκρατορίας δεν επέτρεψαν στον Κωνσταντίνο να βαπτιστεί Χριστιανός παρά μόνο τον τελευταίο χρόνο της ζωής του. Παρόλα αυτά, ο Κωνσταντίνος κράτησε ευνοϊκή στάση προς τον Χριστιανισμό.

↳ Λόγοι για τους οποίους ο Κωνσταντίνος είχε ευνοϊκή (θετική) στάση απέναντι στον Χριστιανισμό:

1. Οι Χριστιανοί ήταν η μεγαλύτερη πληθυσμιακή ομάδα της Ανατολής (ήταν περισσότεροι).

2. Ο Κωνσταντίνος πίστευε ότι ο Χριστιανισμός μπορούσε να ξαναφέρει την ενότητα στο Ρωμαϊκό κράτος.

↳ Ενέργειες του Κωνσταντίνου που αποδεικνύουν την ευνοϊκή του στάση:

1. Μετέφερε το Χριστόγραμμα (μονόγραμμα του Χριστού) από τα στρατιωτικά λάβαρα στα νομίσματα του κράτους, διαδίδοντας έτσι το χριστιανικό σύμβολο σε ολόκληρο το Ρωμαϊκό κράτος.

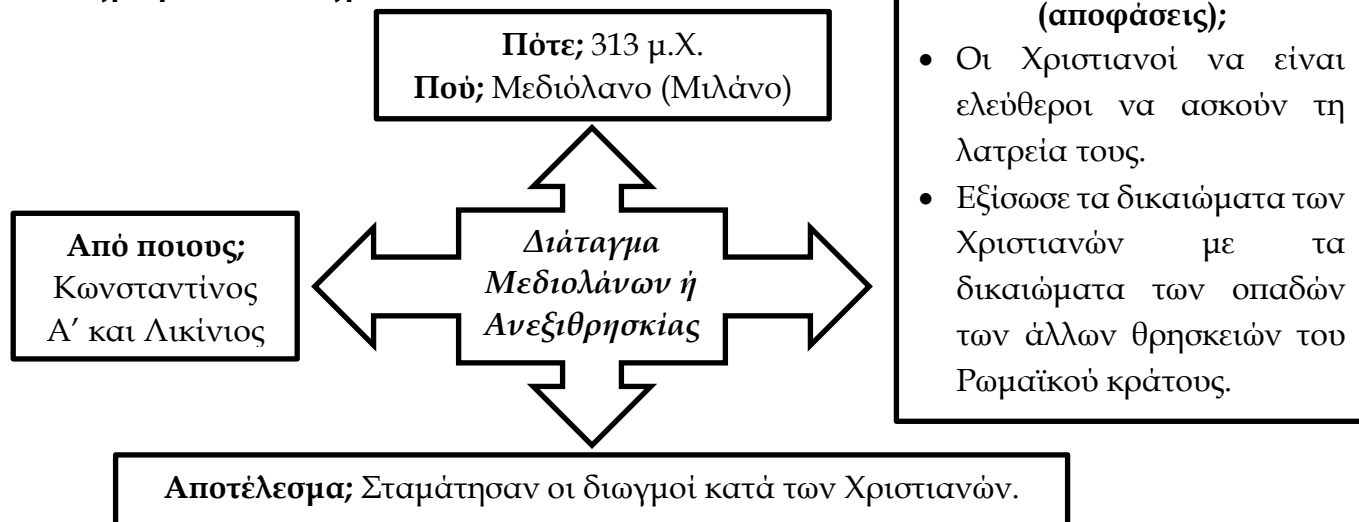
Χριστόγραμμα

Το μονόγραμμα του Χριστού αποτελεί συντομογραφία του ονόματος Ιησούς Χριστός. Αρχικά σχηματιζόταν από τα αρχικά γράμματα του ονόματος Ι (Ιησούς) και Χ (Χριστός). Το μονόγραμμα ΧΡ αποτελεί ένα είδος υπογραφής ή σήματος του Χριστού.

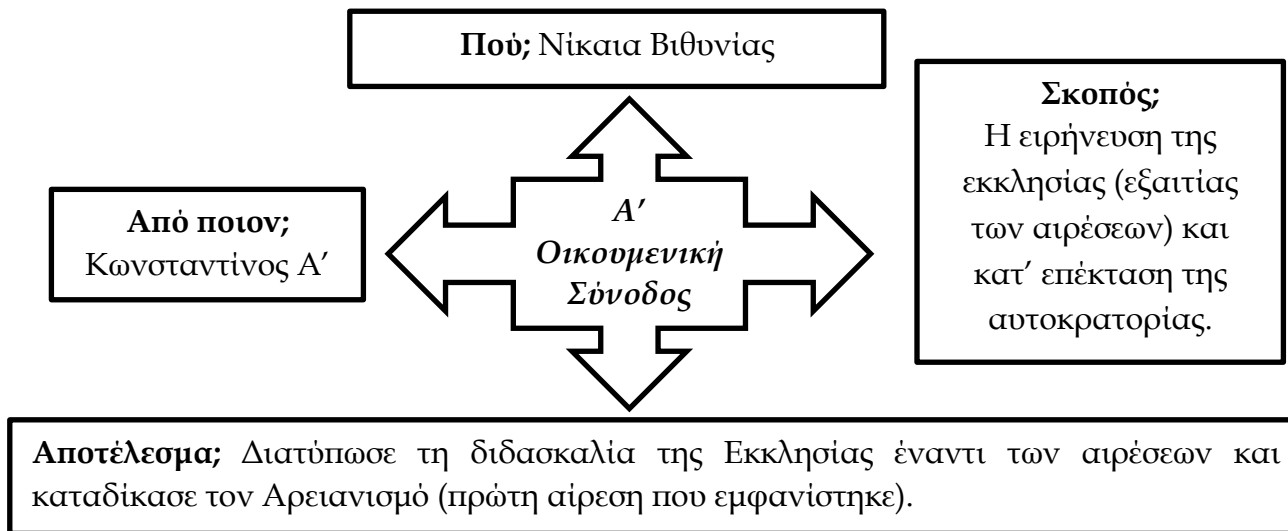

2. Εξέδωσε ενοϊκούς νόμους για τους Χριστιανούς.

3. Υπέγραψε το Διάταγμα των Μεδιολάνων.

4. Συγκάλεσε την Α΄ Οικουμενική Σύνοδο.

➤ Σημασία θρησκευτικής πολιτικής Κωνσταντίνου Α΄

α. Έδωσε στη χριστιανική θρησκεία τη δυνατότητα να εδραιωθεί και να υπερισχύσει της ειδωλολατρίας.

β. Η νέα θρησκεία αποτέλεσε έναν ισχυρό συνδετικό δεσμό για τους κατοίκους της αυτοκρατορίας, γεγονός που βοήθησε την αυτοκρατορία να ισχυροποιηθεί και να ξεπεράσει τα προβλήματα.

Ελένη Θεολόγου, φιλόλογος